TARBIYA FANINI O‘QITISHDA BUKTREYLER TEXNOLOGIYASINING AHAMIYATI VA MAZMUNI

O.Suvanov
Guliston davlat universiteti katta o‘qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada tarbiya fanini o‘qitish jarayonida buktreyler texnologiyasidan foydalanishning mazmuni va ahamiyati yoritilgan. Buktreyler texnologiyasining ta’lim jarayonidagi o‘rni, uning o‘quvchilarning ma’naviy-axloqiy tarbiyasiga, kitobxonlik madaniyatiga hamda ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlariga ko‘rsatayotgan ijobiy ta’siri tahlil qilingan. Shuningdek, buktreyler yaratish bosqichlari, uni dars jarayoniga joriy etish usullari va amaliy ahamiyati ochib berilgan. Maqolada mazkur texnologiyaning zamonaviy ta’lim tizimidagi o‘rni va samaradorligi asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: buktreyler, tarbiya fani, innovatsion texnologiyalar, ta’lim jarayoni, kitobxonlik madaniyati, ijodiy fikrlash, ma’naviy-axloqiy tarbiya, vizual ta’lim, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, pedagogik usullar, interaktiv ta’lim.

Bugungi kunda ta’lim tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, tarbiya fanini o‘qitish jarayonida o‘quvchilarning ma’naviy-axloqiy dunyoqarashini shakllantirish, ularni faol fikrlovchi va ijodkor shaxs sifatida tarbiyalashda zamonaviy usullardan foydalanish talab etiladi. Ana shunday samarali texnologiyalardan biri — buktreyler texnologiyasidir.

Buktreylerlar orqali o‘quvchilar kitob mazmunini nafaqat o‘qib, balki ko‘rib, eshitib ham qabul qiladilar. Bu esa bilimlarning mustahkamlanishiga va tarbiyaviy ta’sirning kuchayishiga xizmat qiladi

Bktreyler texnologiyasining mazmuni

Buktreyler texnologiyasi — bu ta’lim jarayonida kitob yoki badiiy asar mazmunini qisqa videorolik orqali taqdim etishga asoslangan innovatsion pedagogik usuldir. U quyidagi elementlarni o‘z ichiga oladi:asar mazmunini qisqacha va ta’sirchan ifoda etish; vizual (rasm, video) va audio (musiqa, ovoz) vositalardan foydalanish; o‘quvchining emotsional va intellektual ta’sirlanishini ta’minlash; ijodiy yondashuv va mustaqil fikrlashni rivojlantirish.

Bu texnologiya orqali o‘quvchilar nafaqat asarni tushunadilar, balki uni tahlil qilish, asosiy g‘oyani ajratib olish va uni zamonaviy formatda taqdim etishni o‘rganadilar.

Buktreyler texnologiyasidan tarbiya darslarida foydalanish quyidagi jihatlar bilan ahamiyatlidir:

1. Ma’naviy-axloqiy tarbiyani kuchaytiradi

Buktreyler orqali asardagi ijobiy qahramonlar, ularning fazilatlari, hayotiy qadriyatlar ta’sirchan tarzda yoritiladi. Bu o‘quvchilarda yaxshilik, mehr-shafqat, vatanparvarlik kabi tushunchalarni shakllantiradi.

2. Kitobxonlik madaniyatini rivojlantiradi

Qisqa va jozibali videolar o‘quvchilarda kitob o‘qishga qiziqish uyg‘otadi. Ular asarni to‘liq o‘qishga intiladilar.

3. O‘quvchilarning ijodiy qobiliyatini oshiradi

Buktreyler tayyorlash jarayonida o‘quvchilar:ssenariy yozish; rasm va videolar tanlash; montaj qilish kabi ko‘nikmalarni egallaydilar.

4. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishni rivojlantiradi

Buktreyler yaratish jarayoni AKT ko‘nikmalarini shakllantiradi va o‘quvchilarni zamonaviy raqamli muhitga moslashtiradi.

5. Darslarni qiziqarli va samarali qiladi

An’anaviy darslardan farqli ravishda, buktreylerlar orqali darslar interaktiv va jonli o‘tadi.

6. Jamoada ishlash ko‘nikmasini shakllantiradi

Guruh bo‘lib buktreyler yaratish jarayonida o‘quvchilar o‘zaro hamkorlik qilishni o‘rganadilar.

Buktreyler texnologiyasini qo‘llash mazmuni

Tarbiya fanini o‘qitishda buktreyler texnologiyasini qo‘llash quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:

1. Asarni tanlash

Tarbiyaviy ahamiyatga ega bo‘lgan kitob yoki hikoya tanlanadi.

2. Tahlil qilish

Asarning asosiy g‘oyasi, qahramonlari va muammosi aniqlanadi.

3. Ssenariy tuzish

Qisqa, mazmunli va ta’sirchan matn tayyorlanadi.

4. Materiallar tayyorlash

Rasmlar, videolar, musiqa va ovoz yozuvlari tanlanadi.

5. Montaj qilish

Barcha materiallar birlashtirilib, videorolik tayyorlanadi.

6. Taqdimot va muhokama

Tayyor buktreyler sinfda namoyish qilinadi va muhokama qilinadi.

Tarbiya fanini o‘qitishda buktreyler texnologiyasidan foydalanish o‘quvchilarning ma’naviy dunyoqarashini boyitish, kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish va ularning ijodiy hamda raqamli ko‘nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Bu texnologiya ta’lim jarayonini zamonaviy talablar asosida tashkil etishga xizmat qiladi.

Hozirgi axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan davrda insonlarning axborotni qabul qilish shakli ham tubdan o‘zgarmoqda. Ayniqsa, yoshlar o‘rtasida vizual va qisqa formatdagi

ma’lumotlarga bo‘lgan qiziqish ortib bormoqda. Ana shunday sharoitda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish, kitobga bo‘lgan qiziqishni oshirish yangi va samarali usullarni talab etmoqda.

Shu nuqtai nazardan, buktreylerlar — kitob mazmunini qisqa, ta’sirchan va zamonaviy formatda taqdim etuvchi vosita sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Buktreyler orqali kitobning asosiy g‘oyasi, kayfiyati va syujet elementlari vizual hamda audio vositalar yordamida yoritiladi. Bu esa tomoshabinda asarga nisbatan qiziqish uyg‘otib, uni kitobni mutolaa qilishga undaydi.

Bugungi kunda buktreylerlar nafaqat nashriyotlar va marketing mutaxassislari, balki o‘qituvchilar, talabalar va kitobsevarlar tomonidan ham keng qo‘llanilmoqda. Ularni yaratish nisbatan sodda bo‘lib, ijodkorlik va to‘g‘ri yondashuvni talab qiladi.

Kitobxonlikni targ‘ib qilish masalasi har qanday jamiyat uchun muhim ahamiyatga ega. Biroq raqamli texnologiyalar asrida an’anaviy usullar orqali kitobga qiziqishni oshirish tobora qiyinlashib bormoqda. Shu sababli, innovatsion va interaktiv usullardan foydalanish zarurati paydo bo‘lmoqda.

Buktreyler yaratish quyidagi jihatlar bilan ahamiyatlidir:

- Yosh avlodni jalb qiladi — vizual format ular uchun ancha qiziqarli va tushunarli;
- Kitobni samarali targ‘ib qiladi — qisqa vaqtda asar haqida umumiy tasavvur beradi;
- Ijodiy fikrlashni rivojlantiradi — buktreyler yaratish jarayonida ssenariy, dizayn va montaj ko‘nikmalari shakllanadi;
- Zamonaviy axborot muhitiga mos keladi — ijtimoiy tarmoqlarda oson tarqatiladi;
- Ta’lim jarayonida samarali — o‘quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi.

Shuningdek, buktreylerlar orqali kitob mazmunini chuqurroq anglash, asar g‘oyasini tahlil qilish va uni ijodiy tarzda ifoda etish imkoniyati yaratiladi. Bu esa ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.